

Aan de GSLV Zoetermeer,

Weleerwaarde en eerwaarde zusters en broeders,

Inleiding

Voor u ligt het verslag van het Deputaatschap Predikantszaken (DPZ), met drie bijlagen (het gerubriceerde verslag van de verrichte werkzaamheden, rapport van de commissie van Zes, en de samenstelling van het deputaatschap).

De **commissie van Zes** (CvZ) is een commissie van zes personen uit DPZ die belast is met 'zwaarigheden' als losmaking, onttrekking, schorsing en de opheffing ervan, afzetting, ambtsherstel.

Omdat er een afzonderlijke (vertrouwelijke) rapportage van deze commissie bestaat geven we in deze algemene rapportage daar geen aandacht aan.

Dit deputaatschap bestaat uit een groot aantal leden; helaas was niet elke regio tijdig tot een (voordracht ter) benoeming overgegaan.

Ook kwam het voor dat sommige deputaten hun taak neerlegden (bijvoorbeeld op het moment van emeritering), terwijl een regio niet tegelijkertijd voor een vervanger zorgde.

Dit veroorzaakte aanvankelijk een vrij groot aantal vacatures.

Pas in de loop van 2021 stelden sommige regio's een broeder voor; de laatste voordracht ter benoeming kwam begin 2022 binnen.

Deze smalle bezetting heeft af en toe wel voor enige moeilijkheden gezorgd.

Een ander aandachtspunt waar we mee om moesten gaan was de pandemie; hierdoor moest er soms digitaal vergaderd worden over gevoelvolle zaken.

Ook was de pandemie er de oorzaak van dat we pas laat in deze verslagperiode gezamenlijke vergaderingen van alle deputaten konden beleggen.

Anders dan voorgaande jaren hebben we niet één vergadering voor alle deputaten op een centraal gelegen plek belegd, maar twee bijeenkomsten verspreid over het land.

Naast voorlichting (door voorzitter en secretaris) en overleg werden deputaten actief ingeschakeld door aan de hand van fictieve casus te 'oefenen';

Dit gebeurde in tweetallen; vervolgens werd er tijdens de plenaire bespreking over doorgepraat.

Over het algemeen kan gezegd worden dat, ondanks de gesignaleerde problemen, ons deputaatschap de opgedragen werkzaamheden genoegzaam heeft kunnen uitvoeren.

De regels voorzien in een benoeming van voorzitter en secretaris door de Generale Synode, terwijl de overige leden door de classes worden voorgedragen.

In overleg met respectievelijk de classis Hardenberg en de classis Ommen werden ds. Albert Feijen en ds. Sijtze de Bruine ook als deputaten namens voornoemde classes voorgedragen.

De Generale Regeling voor Predikantszaken (GRP) reppen in B3.5 over een multidisciplinaire samenstelling van ons deputaatschap.

Het hoorde bij de opdracht aan voorzitter en secretaris daar in overleg met de classes naar te streven; vandaar dat wij in de brieven aan de classes die nog een deputaat moesten voordragen erop hebben aangedrongen om te zien naar personen met menswetenschappelijke, juridische of bestuurlijk-organisatorische ervaring.

Helaas heeft het niet gewerkt, met als gevolg dat op een enkeling na het deputaatschap vooral bestaat uit predikanten.

Knelpunten

We schreven zojuist dat DPZ zijn werkzaamheden naar behoren heeft kunnen uitvoeren. Dat neemt echter niet weg dat we wel met knelpunten te maken kregen.

We noemen de voornaamste:

Ondanks dat we twee keer een brief hebben gestuurd naar alle classes, waarin gewezen werd op die werkzaamheden waarbij een kerk en/of het kerkverband DPZ moet inschakelen, bleef de onbekendheid met ons deputaatschap vrij groot.

Regelmatig kwam het voor dat een mail of telefoongesprek begon met: "Sorry dat we zo laat zijn, maar we wisten niet dat.....".

En dat betrof soms zeer serieuze zaken als bijvoorbeeld een losmaking!

Zo kon de in de brief aan de classes en kerken genoemde termijn van het vooraf informeren van DPZ en/ of het tijdig toesturen van relevante stukken vaak niet gerealiseerd worden.

Het kwam zelfs voor dat DPZ gevraagd werd om instemming te verlenen aan een verbintenis tussen een predikant en een gemeente nadat de bevestiging al had plaatsgevonden!

Deze (schuldige) onwetendheid vestigt de indruk dat over de breedte van het kerkelijk leven de bekendheid met de kerkelijke gremia afneemt.

Hiermee verbonden is het gegeven dat het tot ver in 2021 geduurd heeft voordat de juiste versie van de GRP op de website geplaatst was.

De GRP is ons handboek.

Vrijwel altijd bleek het een werkbaar document te zijn.

Complicerend was wel dat, waar tot aan de GS van Goes alle werkzaamheden van DPZ in de GRP vermeld werden, er daarna een tweetal werkzaamheden voor PZ in andere documenten opgenomen zijn;

1. dit zijn de aanwezigheid van DPZ bij aanvragen voor landelijke preekbevoegdheid (Generale Regeling inzake preekbevoegdheid)
2. de kennismaking met een door een GKV beroepen predikant uit de CGK (GR Plaatselijk contact en samenwerking met de CGK).

Wellicht verdient het aanbeveling de GRP uit te breiden met een index waarin alle werkzaamheden van PZ opgenomen zijn.

Een ander probleem is dat de uitspraak van de GS van Goes dat er '**geen minimumpercentage** vermeld dient te worden t.a.v. het deeltijdpercentage voor predikanten die werken in deeltijd' niet in de GRP is verwerkt.

Niet elk kerkenraadslid en niet elke classisafgevaardigde zal kennis dragen van dit besluit, vandaar dat wij dit als aandachtspunt in diverse situaties hebben meegegeven.

We vermelden hier ook het knelpunt dat een van zijn ambt ontheven predikant wel weer plaatselijk pastoraal werk en preekwerk kan aanvragen, zonder dat er reglementair bezwaren en/ of richtlijnen voor bestaan.

Deze situatie heeft zich voorgedaan en heeft geleid tot irritatie bij zowel kerkenraad en classis waar de ontheffing gespeeld heeft, als ook bij DPZ.

Het verdient aanbeveling ook hier bepaalde regelgeving voor te formuleren.

Van tijd tot tijd had DPZ ook te maken met kandidaten die een (zeer) zwak BSO aflegden.

Dit betrof vooral, maar niet uitsluitend, kandidaten die de verkorte opleiding aan de TU hadden gevolgd.

Meestal hadden classis en de aanwezige deputaten daarover geen verschil van mening en kon er in consensus worden geoordeeld.

De ene keer had tot gevolg dat er een vervolgzitting kwam, een andere keer werd er besloten tot een nagesprek met de kandidaat waaraan DPZ deelnam.

In de afgelopen periode werd het ons steeds duidelijker dat bij serieuze moeilijkheden als losmaking en ontheffing de classis niet het juiste orgaan is om een oordeel uit te spreken.

Redenen:

- collega's kunnen geen rechter zijn,
- gebrek aan kennis van het (kerk)recht bij afgevaardigden,
- emotionele betrokkenheid bij de predikant in kwestie;
- hierdoor is de onafhankelijkheid van de classis niet gewaarborgd, maar juist zeer twijfelachtig, terwijl voor vergaande uitspraken als losmaking en ontheffing onafhankelijkheid een vereiste is.

We constateren ook dat een predikant na zijn losmaking 'in een gat valt'.

Daarmee bedoelen we het nadelige effect van de getroffen maatregel op hem (waarbij ook echtgenote en kinderen genoemd moeten worden) als mens en als professional.

- Er is het gevoel van afgedankt zijn en/ of gefaald hebben;
- de angst van het geen beroep meer krijgen met als gevolg ontheffing;
- de verstoorde verhoudingen;
- soms financiële zorgen;
- de eenzaamheid, want waar eerst er allerlei contacten waren is er nu eenzaamheid (vermijdingsgedrag), waarbij dit soms versterkt wordt door een verhuizing.

De in de GRP G3.22 genoemde classicale begeleidingscommissie is er voor hulp als het gaat om het verkrijgen van een beroep, maar is er niet voor pastorale en/ of psychologische zorg.

Meer dan eens vindt een losmaking ook plaats in een leeftijdsfase dat een toekomstig beroep niet meer aan de orde is.

Wij zouden graag zien dat op dit punt iets door uw vergadering besloten wordt, hetzij door de taak van de classicale begeleidingscommissie uit te breiden, hetzij door separaat daarvan besluiten te nemen die voorzien in genoemde leemte.

Het verdient aanbeveling voorzieningen te treffen van pastoraal psychologische aard ter ondersteuning van losgemaakte (en ontheven) predikanten.

Aparte vermelding verdient de verhouding van DPZ met juristen.

Soms was er sprake van goede samenwerking en eensgezindheid, maar het kwam ook voor dat het botste.

Bijvoorbeeld in situaties dat een predikant zich liet bijstaan door een jurist die een regeling trof die niet voldeed aan de GRP.

Juristen hebben nogal eens de neiging te denken, zo is onze ervaring, dat hun inzet het werk van DPZ overbodig maakt.

Ook kwam het voor dat een predikant die in een procedure zat het werk van DPZ voorlegde aan een jurist.

Dit maakte de uitvoering van ons werk soms wel wat zwaar.

Samenwerking

Voorzitter en secretaris hebben van tijd tot tijd overleg gehad met andere gremia in ons kerkelijk leven.

Met de dagelijkse leiding van de Theologische Universiteit was een paar keer een ontmoeting (digitaal) over zaken die ons gemeenschappelijk aangaan.

We noemen de volgende onderwerpen:

- instroom studenten met een elders ontvangen theologische opleiding (GRP C5), houdbaarheidsdatum aantekening Praktische Vorming,
- noodzaak nascholing,
- hoe om te gaan met het beroepen van een CGK kandidaat die nog niet eerder in het ambt gediend heeft.
- In februari 2022 hebben we in Leusden een **miniconferentie** gehouden; naast 'onze' deputaten waren daarbij de docenten homiletiek van de **Theologische Universiteit** en namens de Nederlands Gereformeerde Kerken leden van de Landelijke Commissie Kerkelijke Onderzoeken aanwezig.
Reden was dat er soms frictie geconstateerd werd op het punt van 'wat is een goede preek?' Die frictie betrof dan het onderwijs dat de kandidaat aan de TU had gevolgd en de beoordeling van de preek door (soms oudere) predikanten.
De docenten wilden graag met deputaten in gesprek over de eindtermen die de TU hanteert. Tegelijk bestond er bij de docenten homiletiek behoefte aan ervaringen uit het werkveld.
De bedoeling van de verstrekte informatie en het daarop volgende gesprek was toerusting waardoor we (hopelijk) ons werk beter kunnen doen.
- Met afgevaardigden van de **ICG** vond af en toe een onderhoud plaats.
- Dat heeft geleid tot een gezamenlijke protocol van overdracht in situaties van aanhoudende spanningen tussen een kerkenraad en een predikant, waarin ICG de werkzaamheden beëindigt en voor PZ een vervolgrol is weggelegd.
- Ook vond een overleg plaats met **Commissie Herstructurering Predikantszaken (CHP)**.
- Vruchtbaar waren ook de keren dat er overleg plaatsvond met het SKW, waarbij ook mensen van de ICG aanwezig waren.
Eén van de vruchten daarvan is de 'routekaart melding probleemsituaties'.
Het bleek namelijk dat er veel onduidelijkheid is bij zowel predikant als kerkenraad als er spanningen optreden en/ of maatregelen getroffen moeten worden.
- Tevens valt te vermelden dat we met een deputaat Kerkorde doorgesproken hebben over een optimalisering van wat in de GRP vastgelegd is.

Al in de rapportage aan de vorige GS werd melding gemaakt van het feit dat bij een aanstelling van een predikant voor een beperkt aantal jaren er maar op één manier een einde aan de verbintenis kan komen, namelijk door losmaking.

Om een aantal redenen vinden wij dat onwenselijk.

Daarom is er door enkele deputaten, in overleg met juristen, gekeken of er iets kan komen als 'beëindiging verbintenis'.

Op het moment van het schrijven van dit rapport is onduidelijk of en langs welke weg een dergelijk voorstel uw vergadering zal worden voorgelegd.

Op weg naar de toekomst

De werkzaamheden van PZ zullen door andere organen worden overgenomen.

Vandaar dat we geen conceptbesluitteksten opnemen in deze rapportage.

Wel zijn er ***twee aanbevelingen*** gedaan, waarvan we hopen dat die óf door een ander deputaatschap/ commissie óf door de GS gehonoreerd zullen worden.

Overige aanbevelingen voor de toekomst zijn minder opportuun, mede doordat op het moment van het schrijven van dit rapport nog niet duidelijk is hoe alle regelingen straks aan uw vergadering zullen worden voorgelegd.

Wel hopen we dat door de nieuwe regelgeving zoveel mogelijk knelpunten zullen worden opgelost; of dat er op die punten een beter werkbaar situatie ontstaat.

Afsluiting

We hopen door deze rapportage u als afgevaardigden enigszins een beeld te hebben gegeven van de werkzaamheden van het Deputaatschap Predikantszaken.

We hebben het als verantwoordelijk werk ervaren.

Immers het gaat over de voortgang van de dienst van het Woord en dat is een grote opdracht.

Al ons werk heeft op de een of andere manier daarmee te maken.

God gaf ons de kracht daarvoor; onze bede is dat u ook van onze God de kracht en de wijsheid krijgt om nu op uw plaats goed met de voorgelegde zaken om te gaan.

Uiteraard zijn wij gaarne bereid e.e.a. uit de rapportage te verduidelijken, hetzij aan de commissie ter voorbereiding, hetzij aan de GS/ landelijke vergadering.

Gezien de aard van ons werk zal dat in een besloten zitting dienen plaats te vinden.

Namens DPZ,

Ommen, Sijtze de Bruine (secretaris DPZ).

Hardenberg, Albert Pieter Feijen (voorzitter DPZ)

Bijlagen:

1. Lijst verrichte werkzaamheden (vertrouwelijk);
2. Rapport van de commissie van Zes (vertrouwelijk);
3. Lijst van deputaten.